

LITTERATURA
Serpentium

JAARGANG 45
NUMMER 1

VOLUME 45
ISSUE 1

EUROPESE SLANGENVERENIGING - EUROPEAN SNAKE SOCIETY

INHOUDSOPGAVE

■ ARTIKELEN

Waarneming van parasitaire vliegenmaden op een levende dobbelsteenslang <i>Natrix tessellata</i> (Laurenti, 1768) _____	8
Jochen Zauner	
Myasis bij reptielen - Nawoord bij het artikel van Jochen Zauner _____	13
Dr. Tom Hellebuyck	
Pathologisch onderzoek, een inleiding en specifieke zaken bij slangen _____	16
Nadiah van Eijk DVM	
Dilataties bij slangen en hoe ze een ziekteproces kunnen verraden _____	23
Dr. Tom Hellebuyck	
Licht en warmte voor het welzijn van terrariumdieren _____	35
Anton van Woerkom	

■ RUBRIEKEN

Voorwoord _____	4
Van het bestuur _____	6

CONTENTS

■ ARTICLES

Observation of parasitic fly maggots on a living dice snake <i>Natrix tessellata</i> (Laurenti, 1768)	8
Jochen Zauner	
Myiasis in reptiles - Afterword to the article by Jochen Zauner	13
Dr. Tom Hellebuyck	
Pathologic examination, an introduction and specifics in snakes	16
Nadiah van Eijk DVM	
Dilations in snakes and how they can reveal a disease process	23
Dr. Tom Hellebuyck	
Light and heat for the well-being of terrarium animals	35
Anton van Woerkom	

■ COLUMNS

Foreword	4
From the board	6

VOORWOORD

Op 29 januari 2025 is het Chinese jaar van de Slang begonnen. Volgens de Chinese astrologie symboliseert de slang wijsheid en staat ze voor vernieuwing en transformatie. Dit nieuwe Chinese dierenriemteken komt onzes inziens maar net op tijd – of nét te laat – om de wereldbevolking te laten profiteren van haar invloed komend jaar. Het huidige wereldlijke toneel overschouwend, kunnen we immers niet ontkennen dat veel mensen die de macht hebben om het leven van anderen te bepalen, niet echt gezegend zijn met enige wijsheid, empathie en realiteitszin – integendeel. Dat vernieuwing en transformatie pas kunnen plaatsvinden als oude vanzelfsprekendheden niet langer als effectief worden gezien, ligt in de rede, maar nu ziet het ernaar uit dat bepaalde huidige machthebbers vooral bezig zijn met het vernietigen van alles wat hun eigen gewin in de weg staat, zonder ook maar enig idee te hebben van wat er op de puinhopen van oude zekerheden nog zou kunnen gedijen voor anderen. Welkom dus slang, wat hebben we je nodig, je gaat het dit jaar hard te halen krijgen.

Bovenstaande is een allesbehalve vrolijke inleiding op wat er desondanks in 2025, het jaar van de Slang óók valt te melden: de Europese Slangenvereniging en dus ook *Litteratura Serpentina* vieren hun vijfenveertigste verjaardag. Wat een mijlpaal! Toen Anton van Woerkom en Pieter Stoel viereneenhalf decennium geleden, in 1980 dus, de Doelgroep Slangen oprichtten, het substraat waarop later de Europese Slangenvereniging zou ontspruiten, konden ze niet bevroeden dat hun initiatief in 2025 nog niets aan levenslust heeft ingeboet. Pieter Stoel mag dit helaas niet meer meemaken – hij stierf in 2021 – maar Anton kan daar gelukkig nog steeds getuige van zijn. Sterker nog, hij is na al die jaren nog steeds een onvermoeibare, stille kracht, wiens energie en expertise onmisbaar zijn voor zowel de Europese Slangenvereniging als voor *Litteratura Serpentina*.

FOREWORD

On January 29, 2025, the Chinese Year of the Snake began. According to Chinese astrology, the snake symbolizes wisdom and represents renewal and transformation. In our view, this new zodiac sign has arrived just in time – or perhaps just too late – to allow the world's population to benefit from its influence in the coming year. Looking at the current global stage, we cannot deny that many of those in power, who hold the fate of others in their hands, are not exactly blessed with wisdom, empathy, or a sense of reality – quite the opposite. It is logical that renewal and transformation can only take place when old certainties are no longer seen as effective, but right now, it seems that those in power are primarily focused on destroying anything that stands in the way of their own gain, without any idea of what might still flourish for others amidst the ruins of old securities. So welcome, Snake, how much we need you! You will have a tough job this year.

This rather sombre introduction stands in contrast to something else worth celebrating in 2025, the Year of the Snake: the European Snake Society and, consequently, *Litteratura Serpentina* are celebrating their forty-fifth anniversary. What a milestone! When Anton van Woerkom and Pieter Stoel founded the Doelgroep Slangen (Snake Interest Group) forty-five years ago in 1980 – the foundation upon which the European Snake Society would later emerge – they could not have imagined that their initiative would still be thriving in 2025. Sadly, Pieter Stoel is no longer with us – he passed away in 2021 – but Anton is still here to witness this achievement. In fact, after all these years, he remains an indefatigable, quiet force, whose energy and expertise are indispensable to both the European Snake Society and *Litteratura Serpentina*.

What developments we have seen over all these years! From manually typing often handwritten submissions on a typewriter in the early

Wat een ontwikkelingen hebben we in al die jaren meegemaakt! Van het op een typemachine overtypen van de vaak handgeschreven kopij in het begin, tot het vanzelfsprekende gebruik van Word nu; van een intensief gebruik van de vroegere PTT om elkaar poststukken toe te sturen, tot het gedachteloos inschakelen van e-mail nu; van het handmatig knippen en plakken van de getypte kopij op een lichtbak om al die geassembleerde moedervellen klaar voor de drukker te maken toen, tot het gebruik van het professioneel opmaakprogramma InDesign nu; van het zelf thuis in de kelder op een tafelfoffsetpers drukken toen, tot het uitbesteden aan een drukker toen de oplages te groot werden; van zwartwit naar kleur; van ambachtelijk vertalen door een grote groep vrijwilligers van Engels naar Nederlands of omgekeerd, tot de vertaling in een oogwenk door ChatGPT nu. *Time flies* inderdaad, en de vooruitgang niet minder.

We hebben te maken gehad met tegenslagen en een enkele keer hebben de levens van vereniging en tijdschrift aan een zijden draadje gehangen, maar telkens, als de nood het hoogst was, bleek er toch nog kopij binnen te komen, bleek er toch nog een vertaler beschikbaar te zijn, bleek er ineens een substantieel bedrag van een anonieme schenker op de bankrekening van de vereniging te zijn bijgeschreven! Na al die jaren hebben we onze plek in de herpetologische wereld veroverd en zijn schrijvers er trots op om in *Litteratura Serpentina* te publiceren.

We hebben het lang geleden al aangekondigd: ons cadeau aan al onze trouwe leden zal dit jaar bestaan uit vier dikke themanummers, waarvan u het eerste extra dikke nummer nu in handen hebt. Natuurlijk kan het thema 'ziekte en gezondheid' niet ontbreken in die reeks. Redacteur dr. Tom Hellebuyck bijt het spits af met een gedegen en interessante bijdrage over dilataties bij slangen; aankomend veterinaire pathologe Nadiah van Eijk geeft ons een boeiend inkijkje in het laboratorium van haar discipline; Anton van Woerkom schreef een uitgebreid artikel over het belang van licht voor slangen

days to the effortless use of Word today; from intensive reliance on the old postal service to exchange documents, to the instant convenience of email; from physically cutting and pasting typed text onto a lightbox to prepare master sheets for the printer, to the professional layout capabilities of InDesign; from printing it themselves at home in the basement on a tabletop offset press, to outsourcing it to a printer as the print runs became too large, from black and white to colour; from painstakingly translating articles between English and Dutch with the help of numerous volunteers, to instant translation with ChatGPT. Time indeed flies, and progress moves just as quickly.

We have faced setbacks, and at times, both the society and the magazine hung by a thread. Yet, just when things seemed dire, new content would arrive, a translator would suddenly become available, or an anonymous donor would deposit a substantial amount into the society's bank account! Over the years, we have secured our place in the herpetological world, and authors now take pride in publishing in *Litteratura Serpentina*.

As we announced long ago, our gift to our loyal members this year will be four special thematic issues, and you are now holding the first extra-thick issue. Naturally, a theme like 'Disease and Health' could not be left out. Editor Dr. Tom Hellebuyck kicks things off with a thorough and fascinating contribution on dilations in snakes. Veterinary pathology student Nadiah van Eijk offers an intriguing look inside her discipline's laboratory. Anton van Woerkom wrote an extensive article about the importance of light for snakes in a terrarium. Jochen Zauner, a member of our German sister association *Ophidia*, while on vacation, made a keen observation of a snake with something unusual about it, which Tom Hellebuyck has used as a basis for some veterinary notes.

We won't have time to rest, as the second thematic issue is already in the works. It will focus on habitat research, and we have already received several articles. If you have something

VAN HET BESTUUR

in een terrarium; Jochen Zauner, lid van onze Duitse zustervereniging *Ophidia*, heeft tijdens een vakantie zijn ogen goed de kost gegeven en een slang gezien waar iets bijzonders mee aan de hand was; Tom Hellebuyck heeft Jochens observatie aangegrepen om er enkele veterinaire aantekeningen bij te maken.

Wij krijgen niet de tijd om ons te vervelen, want het tweede themanummer moet al snel zijn vorm krijgen. Het zal gaan over biotooponderzoek. We hebben al enkele artikelen binnen en toegezegd gekregen. Mocht u nog een bijdrage aan dit nummer kunnen en willen leveren, laat het ons weten.

Veel leesplezier!

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck
Richard de Jong
Anton van Woerkom

VAN HET BESTUUR

Beste leden,

Verandering hoort bij het leven, en dat geldt ook voor onze vereniging. Met zowel waardering voor het verleden als vertrouwen in de toekomst informeren we jullie over enkele wijzigingen in het bestuur.

Na jaren van toegewijde inzet neemt Marijke de Jong afscheid als penningmeester. We willen haar hartelijk bedanken voor haar enorme bijdrage en haar nauwkeurig beheer van de financiën, de ledenadministratie en het beheren van de verenigingsstand op de Slangendag. Haar werk heeft de vereniging mede vormgegeven, en daar zijn we haar ontzettend dankbaar voor. Onze voorzitter Marc Krikke zal haar taken overnemen en wordt verantwoordelijk voor de financiën en ledenadministratie. Dat betekent echter dat de rol van voorzitter vrij komt – en

to contribute to this edition and would like to do so, please let us know.

Enjoy reading!

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck
Richard de Jong
Anton van Woerkom

FROM THE BOARD

Dear members,

Change is a part of life, and this also applies to our organisation. With appreciation for our past and confidence in our future we would like to inform you about a couple of changes within our board.

After years of dedicated service, Marijke de Jong is stepping down as our treasurer. We would like to sincerely thank her for her tremendous contributions and her meticulous management of the finances, membership administration and the association's stand at Snakeday. Her work helped shape the European Snake Society, and we are eternally grateful for her efforts. Our Chairman, Marc Krikke, will take over her responsibilities and be in charge of the finances and membership administration. However, this means that the position of chairman became

een vereniging zonder voorzitter, dat kan natuurlijk niet! Daarom zijn we verheugd te melden dat Jeffrey van Geffen deze taak op zich zal nemen. Wij hebben er alle vertrouwen in dat hij de vereniging met enthousiasme en toewijding zal leiden.

Daarnaast zal ook Richard de Jong zijn functie als algemeen bestuurslid neerleggen. Gelukkig hoeven we geen afscheid van hem te nemen, want hij blijft actief binnen de vereniging als onderdeel van de redactie van ons driemaandelijks tijdschrift *Litteratura Serpentium*. We zijn blij dat hij op deze manier betrokken blijft en blijven uitkijken naar zijn bijdragen aan ons geliefde blad.

We wensen Marc en Jeffrey veel succes in hun nieuwe rollen en danken Marijke en Richard hartelijk voor hun inzet.

Wij zijn nog op zoek naar een enthousiaste vrijwilliger die de coördinatie en het beheer van de verenigingsstand op de Slangendag op zich wil nemen. Lijkt dit je leuk om te doen, of heb je hier vragen over? Laat het ons weten!

Met vriendelijke groet,

Elise Brouwer,
secretaris Europese Slangenvereniging

vacant. And an organisation without a chairman is, of course, unthinkable! Therefore, we are pleased to announce that Jeffrey van Geffen will be taking on this role. We are confident he will lead the association with the same enthusiasm and dedication.

Additionally, Richard de Jong will step down from his role as general board member. Thankfully we won't have to say goodbye to him entirely, as he will remain active within the association as part of the editorial team for our quarterly magazine, *Litteratura Serpentium*. We are delighted that he will continue to be involved in this way and look forward to his contributions to our beloved magazine.

We wish Marc and Jeffrey every success in their new roles and extend our heartfelt thanks to Marijke and Richard for their years of dedication.

Finally, we are looking for an enthusiastic volunteer to manage the association's booth at Snakeday. Would you be interested in taking on this role, or do you have any questions? Please let us know!

Best regards,

Elise Brouwer,
Secretary, European Snake Society

ESV-boeken en andere uitgaven
ESS-editions and others publications

NEDERLANDSTALIGE UITGAVEN

HERPETOLOGISCHE BUNDELS:

- Marcel van der Voort, 2014, *Adders onder het gras! Over slangen in mythen en verhalen*. Een bloemlezing van cultuurhistorische artikelen zoals in de jaargangen 13 t/m 31 in *Litteratura Serpentina* zijn verschenen. Tweede, aangevulde en gecorrigeerde oplage. € 17,50.
- Ron Bronckers (2019), *Adderjagers! Portretten van een verdwenen en vergeten beroep*. Verzamelde artikelen uit de jaargangen 28 t/m 38 van *Litteratura Serpentina*. Tweede, vermeerderde druk. € 25,-.
- *Herpetologische Bundels deel 4: Waterslangen, 2013*. Bloemlezing van artikelen over waterslangen uit de jaargangen 1 t/m 30 van *Litteratura Serpentina*. € 15,-.
- Sterrin Smalbrugge (2019), *Het Grote Reptielenboek*. € 19,99.

Om te bestellen binnen Nederland, neem contact op met de penningmeester: treasurer@snakesociety.nl. Vermeld daarbij de gewenste titel en vraag naar de prijs inclusief verzendkosten. U krijgt dan na betaling uw exemplaar toegestuurd.

ENGLISH TITLES PUBLISHED IN THE SERIES

HERPETOLOGICAL VOLUMES:

- Marcel van der Voort, 2012, *There's a snake in the grass! About snakes in myths and stories*. € 17,50.
- Ron Bronckers, 2019, *Viper hunters! Portraits of a vanished and forgotten profession*. € 25,00.
- A.A. Verveen, 2nd Edition 2024, *The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity*. € 29,50.

Please contact the treasurer to order a copy. Name the title you wish to order and ask for the price including shipping costs.
E-mail: treasurer@snakesociety.nl

